

ԹՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ, ՏԱՌԱԴԱՐՁՄԱՆ ԵՎ ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Աշխատանքի բուն շարադրանքում և ծանոթագրություններում տարեթվերի մի մասը (Հատկապես արաբական աղբյուրներից մեջբերումներ կատարելիս) ներկայացված է ըստ իսլամական (կամ «հիջրայի») լուսնային օրացույցի, որոնց զուգահեռ տրված են նաև Գրիգորյան օրացույցի Համարժեքները՝ անջատված աջ թեքագծով կամ փակագծերով: Իսլամական տարեթվերն ու ամսաթվերը փոխարկելիս օգտագործել ենք Զ. Ֆրիման-Գրենվիլլի աղյուսակները¹:

Աշխատանքում օգտագործված սկզբնաղբյուրների և Հարակից աղբյուրների մեծ մասի լեզուն արաբերենն է (և պարսկերենը): Այս լեզուների գրի առանձնահատկությունները Հաշվի առնելով՝ նպատակահարմար է Համարվել աղբյուրների և ուսումնասիրությունների վերնագրերը, հեղինակների անունները, մատենագիտական մյուս տվյալները, ինչպես նաև առանձին բառեր, եզրույթ-տերմիններ, արտահայտություններ, հատկանուններ, տեղանուններ ներկայացնել բնօրինակի լեզվով, բայց տառադարձությամբ: Արաբերենի տառադարձման առավել տարածված աբուբեյններից գերապատվությունը տրվել է *Deutsche Morgenländische Gesellschaft*-ի («Գերմանական արևելյան ընկերության») կողմից մշակված տառադարձության Համակարգին²: Այնուամենայնիվ, այսպես կոչված «արևային հարֆերով» սկսվող

¹ G.S.P. Freeman-Grenville, *The Muslim and Christian calendars; being tables for the conversion of Muslim and Christian dates from the Hijra to the year A.D. 2000*, 2nd edition, Rex Collings Ltd., London, 1977.

² Die Transliteration der arabischen Schrift in ihrer Anwendung auf die Hauptliteratursprachen der islamischen Welt, Denkschrift dem 19. internationalen Orientalistenkongreß in Rom, Franz Steiner, Wiesbaden, 1969.

արաբերեն բառերը, ինչպես որ «լուսնային հարֆերով» սկսվողները, տառադարձված են առանց առնմանման կամ կրկնավորման (օրինակ, al-šams, այլ ոչ թե՝ aš-šams)՝ այդ թվում լծորդական (al-idāfa-ի) կառույցներում (օրինակ՝ Al-Muqtafi li-tārīḥ al-šayḥ...): Li և bi նախդիրներից բաղկացած կառույցներում դրանք անվանական միավորներից անջատել ենք գծիկով (օրինակ՝ bi-tahqīq): Այսպիսի կապակցություններում նախդրային մասնիկներին հաջորդող որոշյալ հոգը ներկայացրել ենք alif al-waṣl-ի («կապակցող ալիֆ») ընկած վիճակում (օրինակ՝ Al-Wāfi bi-l-wafāyāt և bi-l-Rūm): Հիշյալ երկու կանոնները պահպանել ենք նաև շաղկապների դեպքում (օրինակ՝ A'yān al-‘aṣr wa-a’wān al-naṣr և mubīd al-franġ wa-l-arman wa-l-tatar):

Որոշյալ al հոգն անձնանունների տառադարձություններում փոքրատառ է ներկայացված՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նրանով է սկսվում մատենագիտական տվյալների տողը (օրինակ՝ Al-‘Umārī, Kitāb al-Ta’rīf bi-l-muṣṭalah al-šarīf..., բայց «Sb’u al-‘Umārī, Kitāb al-Ta’rīf bi-l-muṣṭalah al-šarīf...») կամ նախադասությունը: Երկերի և ուսումնասիրությունների վերնագրերի տառադարձություններում սկզբնային դիրքում գտնվող որոշյալ հոգը մշտապես մեծատառ է ներկայացված (օրինակ, «Al-A’lāq al-ḥaṭira-ի Ասորիքին նվիրված մասը...», ինչպես նաև՝ «Ցավոք, Al-Nahğ al-sadīd-ը չի արդարացնում այդ ակնկալիքները»):

Ինչ վերաբերում է պարսկերեն անուններին և անվանումներին, ապա դրանք բոլոր հնարավոր դեպքերում տառադարձել ենք արաբերենի տառադարձման վերոհիշյալ կանոններով, իհարկե եթե այդ տառադարձումը չի հակասել պարսկերենի հնչյունային առանձնահատկություններին:

Աշխատանքի ծանոթագրություններում և գրականության ցանկում օգտագործված են հետևյալ հապավումները.

ԲՀ	Բանբեր հայագիտության
ԲՄ	Բանբեր Մատենադարանի
ԼՀԳ	Լրաբեր հասարակական գիտությունների

ԿՀ (2016)	Ա.Ա. Բոգոյան (խմբագիր), Ռ.Մ. Շոխոբով, Վ.Ա. Տեր-Ղևոնդյան, Գ.Գ. Դանիելյան, <i>Կիլիկյան Հայաստանը սահմանակից պետական միավորների ընկալումներում (պատմաբանասիրական ակնարկներ)</i> , «Գիտություն» հրատ., 2016
ՀԱ	Հանդես ամսօրեայ
ՀՀՀ	Հայկազեան հայագիտական հանդես
ՊԲՀ	Պատմա-բանասիրական հանդես
ANES	Ancient Near Eastern Studies
AOL	Archives de l'Orient Latin
AP	Archeion Pontou
AR	Armenian Review
AS	Anatolian Studies
AWM	Aramco World Magazine
BASOR	Bulletin of the American Schools of Oriental Research
BÉO	Bulletin d'études orientales
BSOAS	Bulletin of the School of Oriental and African Studies
CA (2019)	<i>Cilician Armenia in the Perceptions of Adjacent Political Entities (Historical-Philological Essays)</i> , A.A. Bozoyan (Editor), V.A. Ter-Ghevondian, G.G. Danielyan, tr. from Armenian by A. Martirosyan, “Gitut‘yun”, Yerevan, 2019
CAJ	Central Asiatic Journal
DOP	Dumbarton Oaks Papers
EHR	English Historical Review
EI¹	Encyclopaedia of Islam. A Dictionary of Geography, Ethnography and Biography of Muhammadan Peoples, E.J. Brill, Leiden, 4 vols., 1913-1938
EI²	Encyclopaedia of Islam, Second Edition, 12 vols. with indexes, etc., Leiden: E.J. Brill, 1960-2005
EI³	Encyclopaedia of Islam - Three, ed. by Fleet K., Krämer G., Matringe D., Nawas J. and Rowson E., 2007 - մինչ օրս
EIr	Encyclopædia Iranica

HIE	The Historiography of Islamic Egypt, c. 950-1800, ed. by H. Kennedy, Brill, Leiden, 2000
HJAS	Harvard Journal of Asiatic Studies
JA	Journal Asiatique
JAIS	Journal of Arabic and Islamic Studies
JAL	Journal of Arabic Literature
JAOS	Journal of the American Oriental Society
JESHO	Journal of the Economic and Social History of the Orient
JIA	Journal of Islamic Archaeology
JRAS	Journal of the Royal Asiatic Society
JSAL	Jerusalem Studies in Arabic and Islam
JSAS	Journal of the Society for Armenian Studies
JSS	Journal of Semitic Studies
Al-Masāq	Al-Masāq: Journal of the Medieval Mediterranean
ME	Medieval Encounters
MMA	Mağallat al-mu'arriḥ al-'arabī
MMIA	Mağallat al-mağma' al-'ilmī al-'arabī
MMM	Mağallat al-mu'arriḥ al-miṣrī
MSR	Mamluk Studies Review
MTQ	Mongolian & Tibetan Quarterly
OL	Orientalistische Literaturzeitung
QSA	Quaderni di Studi Arabi
RÉA	Revue des Études Arméniennes
RÉB	Revue des Études Byzantines
ROC	Revue de l'Orient Chrétien
RoMES	Review of Middle East Studies
SI	Studia Islamica
BB	Византийский временник